

Само науката може да реши безпристрастно конфликта между пчеларите и фермерите, но последната дума ще е на Европейския съюз!

Автор(и): Емил Иванов
Дата: 13.02.2017 Брой: 2/2017

*Интервю с водещия експерт по растителна защита **Пламен Лазаров** по силно чувствителната тема за и против производството, търговията и използването на инсектицидните продукти от групата на неоникотиноидите. Казусът фокусира голям публичен интерес и у нас, защото безспорно има отношение, както към живота и здравния статус на пчелите, така и към отглеждането и опазването на земеделските култури с голямо икономическо значение. Тази проблемна ситуация обаче се оказва добра среда за раздухване на страхове, спекулации и некомпетентни коментари. **Част I***

Г-н Лазаров, в последно време отново се заговори за забраната на продукти за растителна защита, съдържащи активните вещества имидаклоприд, тиаметоксам и клотианидин. Наистина ли вредите от тях са толкова големи?

“Истината рядко е чиста и никога проста.”

Оскар Уайлд

Забраната за използването на продукти за растителна защита (ПРЗ), съдържащи едно от трите активни вещества – клотианидин, тиаметоксам и имидаклоприд - е продиктувана от редица обективни и субективни фактори. При въвеждането на забраната за третирането на семена и почва, и ограничаването на листната употреба на **неоникотиноидите*** не е имало твърди, неоспорими и категорични доказателства за вредата от неоникотиноидите върху полинаторите. Няма ги и сега. Това по никакъв начин не означава, че тези продукти не са вредни. Просто липсва категорично научно доказателство. Ако се върнем около 4 години назад, когато беше приет регламента за двугодишната забрана за прилагането на неоникотиноидните продукти ще си припомним, че забраната не беше единодушно приета от 27-те държави-членки (ДЧ) на ЕС (тогава 28 държави-членки на ЕС). Нещо повече, наложи се да се проведе второ гласуване, за да се вземе правилното решение. Така например при първото гласуване България се въздържа, а при второто вече беше “за” забраната.

До сега становището на Европейската организация за безопасност на храните (ЕОБХ) е, че **няма достатъчно доказателства за смъртност на пчелите, причинена от неоникотиноидите.**

Добре известно е, че ПРЗ не са приятели на пчелите. Точно толкова добре известно е, че животът на човека, или по-точно неговото изхранване, е неразривно свързан с дейността на пчелите. Факт е, че пчеларите имат сериозен проблем, факт е, че и фермерите имат сериозен проблем. Единият от двата проблема ще бъде решен, но със сигурност след наистина задълбочени проучвания, в които участие трябва да има само науката. Нито производителите на неоникотиноиди, нито не съвсем безпристратните НПО-та имат място във вземането на решението. Има достатъчно доказателства за такава намеса и от двете страни. Ако това продължава и в бъдеще, решението няма да бъде безпристрастно!

След тези мои думи, вероятно много хора ще помислят, че съм на страната на индустрията, към която професионално принадлежа. Няма нищо подобно! И като професионалист, и като човек аз съм заинтересован да се стигне до истината. Но както казва Оскар Уайлд, тя рядко е чиста и никога проста. А истината трябва да се открие в името на хората. Не може да се пренебрегне една мисъл, приписвана на Алберт Айнщайн – “Ако пчелите изчезнат от лицето на земята на човечеството му остават да съществува само четири години. “ Но трябва да сме наясно дали нещата се правят в името на природата и хората или в името на печалбата. Но нека не си представяме, че печалбата може да дойде само и единствено от производството, търговията и употребата на пестицидите. Тя може да се промъкне и като лобизъм в едната или в другата посока, и като лични интереси – в едната или другата посока.

А какво трябва да предприемат българските власти за решаване на проблема?

Далеч по-важно е да се разполага с научните резултати от вече дългогодишните проучвания. Към момента има различни резултати от проучвания на, както от официалния орган по безопасност на храните ЕОБХ, така и от научни институти. България е брънка от веригата и ние трябва да изчакаме окончателното становище на ЕОБХ, както и решението на Европейската комисия. Българските власти са с ограничени възможности да предприемат действия, различни от предвидените в нормативната уредба на ЕС. Одобряването или забраната на активните вещества става по предложение на европейския орган по безопасност на храните, а ЕК взема решение и издава съответния регламент за това. Всеки момент се очаква да бъде разпространен докладът на ЕОБХ, свързан с резултатите от последните проучвания за влиянието на неоникотиноидите клотианидин, тиаметоксам и имидаклоприд. Компетентният орган БАБХ трябва да се съобрази не с фермерите, не с природозащитните организации, а с официално прието решение на ЕК.

Каква е ролята на Центъра за оценка на риска по хранителната верига и как тази структура участва в решаването на проблема фермери-пчелари-неоникотиноиди-пчели?

“Единствената утеха за глупостите, които човек прави, е че

винаги се хвали, след като ги е извършил.”

Оскар Уайлд

Ако се прочетат мотивите за създаването на ЦОРХВ, както и официалните становища, ще видите колко точна е мисълта на Оскар Уайлд. Направена беше не глупост, а професионално безумие от предишното ръководство на Министерството на земеделието и храните като създаде Център за оценка на риска по хранителната верига по подобие на европейския орган по безопасност на храните и сами се хвалеха с направеното. Може би защото всички браншови организации и голям брой експерти бяха с категорично негативно становище за създаването на тази структура. Аз не мога да кажа дали тя е необходима или не. Но това, което се прави там в областта на растителната защита е дублиране на дейности с БАБХ, забавяне на процедурите по разрешаване и, на практика, абсолютно отсъства дейността по оценката на риска. Не съм видял центърът да вземе отношение по наболелия въпрос за пчелите и неоникотиноидите. Може да съм пропуснал, но поне в интернет пространството не съм открил експертното им мнение. За сметка на това този нов орган, създаден с активното участие на един зоотехник, за съжаление поставен на висок административен пост, “изяде” бройки, които можеха да се отпуснат на БАБХ за назначаване на инспектори, които реално да контролират търговията и употребата на ПРЗ на терен.

Вместо това в ЦОРХВ бе назначена обща администрация от 14 човека, но тези хора не осъществяват контрол на пазара на ПРЗ и употребата им и с нищо не могат подпомогнат да тази дейност. Ако МЗХ беше отпуснало 14 бройки за инспектори по растителна защита това щеше да реши половината от проблемите с дефицита в административния капацитет на този ресор.

** За по-кратко и по-лесно ще използвам тази дума за трите забранени активни вещества, защото има още четири от тази група, но за тях няма забрана за употребата им.*

Следва...

Очаквайте част II на интервюто с Пламен Лазаров, водещ български експерт по растителна защита.